

การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
INFORMATION LITERACY OF UNDERGRADUATE STUDENTS AT RAJABHAT UNIVERSITIES
IN THE NORTHEAST REGION

เดือนเพ็ญ หัสซันธุ์* และ ภรณ์ ศิริโชติ

Duanpen hussakhun* and Poranee Sirichote

สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40002
Program in Information Management, Faculty of Humanities and Social Science Khon Kaen University,
Khon Kaen 40002, Thailand

*Corresponding author: E-mail: nick_900121_@hotmail.com

รับบทความ 17 กันยายน 2562 แก้ไขบทความ 14 มกราคม 2563 ตอรับบทความ 22 มกราคม 2563 เผยแพร่บทความ เมษายน 2563

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และศึกษาระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 11 แห่ง และ 2) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 181 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการรู้สารสนเทศสำหรับเก็บข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอน และแบบทดสอบการรู้สารสนเทศสำหรับเก็บข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า รายวิชาการรู้สารสนเทศส่วนใหญ่ ร้อยละ 90 เปิดสอนในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่ จำนวน 3 แห่ง ร้อยละ 27.28 ใช้ชื่อรายวิชาการรู้สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่ร้อยละ 72.73 กำหนดจำนวนหน่วยกิต เป็น 3 หน่วยกิต และมหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.45 จัดรายวิชาการรู้สารสนเทศเป็นวิชาศึกษาทั่วไปในกลุ่มมนุษยศาสตร์ 2) ระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า มีระดับการรู้สารสนเทศในภาพรวมของ นักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายมาตรฐานพบว่า ระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาทั้ง 5 มาตรฐาน อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

คำสำคัญ: ทักษะการรู้สารสนเทศ, รายวิชาการรู้สารสนเทศ

ABSTRACT

This research aimed to: 1) examine the conditions of teaching and learning management in information literacy course at Rajabhat universities in the Northeast Region, and 2) explore the level of information literacy skills of Rajabhat University undergraduates in the Northeast Region. The samples were 1) lecturers of information literacy course from 11 Rajabhat universities in the Northeast Region, and 2) 181 undergraduate students enrolling in the information literacy course at Rajabhat universities in the Northeast Region. The research instruments were a set of questionnaires about information literacy course management for lecturers and an information literacy test for students. Data were analyzed by using percentage, and mean.

The findings revealed that 1) in terms of conditions of information literacy course management for undergraduate students in Rajabhat universities in the Northeast Region, the information literacy course was organized by Faculty of Humanities and Social Sciences from Rajabhat universities (90%). The course was named as 'Information Literacy' (27.28%) from three Rajabhat Universities. Most Rajabhat Universities determined three credits (72.73%) for the course. Most Rajabhat Universities (45.45%) categorized the Information literacy course as

a general education course in a Humanities Group, and 2) The level of information literacy of undergraduate students in Rajabhat universities in the Northeast Region as a whole was at a moderate level. When considering individual standard from the five standards in information literacy, all standards were in a moderate level.

Keywords: Information Literacy Skills, Information literacy course

บทนำ

การรู้สารสนเทศ (information literacy) เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และเป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การรู้สารสนเทศมีส่วนสำคัญช่วยในการประกอบการตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างถูกต้อง ทั้งยังเป็นสิ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในด้านการศึกษาและได้รับโอกาสในการรับเข้าทำงาน

ทักษะการรู้สารสนเทศยังเป็นสิ่งสำคัญ 1 ใน 4 ของทักษะแห่งอนาคตใหม่ สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการศึกษาในทุกๆระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ นักศึกษาต้องรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเองเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้น แล้วการรู้สารสนเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญและเป็นเครื่องมือที่จะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีศักยภาพในการเรียนรู้ด้วยตัวเอง และเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิตอีกด้วย (เลมส์ เบลันกา และรอน แบรินต์, 2554)

ในประเทศที่พัฒนาแล้วนั้นตระหนักและให้ความสำคัญกับการรู้สารสนเทศเป็นอย่างมาก โดยได้มีหน่วยงานทางวิชาชีพจากภูมิภาคต่าง ๆ กำหนดมาตรฐานขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานในการพัฒนาทักษะด้านการรู้สารสนเทศ เช่น สมาคมห้องสมุดห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดมาตรฐานความสามารถในการรู้สารสนเทศและตัวบ่งชี้ระดับอุดมศึกษา 5 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 สามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 3 สามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งที่ผลิตสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสามารถบูรณาการสารสนเทศที่คัดเลือกแล้วเข้ากับระบบฐานความรู้และค่านิยมของตนเองได้

มาตรฐานที่ 4 สามารถใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

และมาตรฐานที่ 5 มีความเข้าใจในประเด็นด้านเศรษฐกิจ ภูมิคุ้มกัน และสังคมที่แวดล้อมสารสนเทศ รวมทั้งผลที่เกิดจากการใช้และเข้าถึงสารสนเทศอย่างถูกต้องทางจริยธรรมและกฎหมาย เพื่อเป็นการประกันและรับรองว่านักศึกษาและบัณฑิตที่เป็นผลผลิตจากสถาบันการศึกษาจะเป็นผู้รู้สารสนเทศซึ่งจะทำให้เรียนรู้ได้ตลอด (American Library Association (ALA), Association for College and Research Libraries (ACRL), 2000)

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยในฉบับที่ 8 ต่อเนื่องจนถึง ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2540 - 2564) ทั้ง 5 ฉบับ มีใจความสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน การยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ โดยเน้นแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เป็นแนวคิดหลักอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ใจความสำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยังได้ระบุไว้ว่าถ้าหากทรัพยากรบุคคลของชาติเป็นคนที่สามารถคิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล รู้เท่าทันโลก พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงสามารถพึ่งตนเองได้ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต จะเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของประเทศในการแข่งขันในกรอบของการแข่งขันที่ไร้พรมแดน และจะทำให้ปัจเจกชนมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามไปด้วย และยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน และสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิด สร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศในประเทศไทย ที่มีการศึกษาแล้วในประเด็นของทักษะการรู้สารสนเทศ การสอนการรู้สารสนเทศ บทบาทและความร่วมมือของอาจารย์ผู้สอนและบรรณารักษ์ในการสอนการรู้สารสนเทศ ในส่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้น ผลการวิจัย พบว่า ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งมีทักษะการรู้สารสนเทศ ระดับดี ปานกลาง และระดับที่ต้องพัฒนา ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นที่จะศึกษาว่าในปัจจุบันสภาพการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นอย่างไร และศึกษาถึงระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามกรอบมาตรฐานการรู้สารสนเทศระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนส่งเสริมการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นประเด็นที่สนใจและให้ความสำคัญในการที่จะศึกษาวิจัยเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศ และการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการรู้สารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษารองนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศระดับอุดมศึกษา ของ ACRL (Association of College and Research Library - ACRL, 2000) เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาการรู้สารสนเทศ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และศึกษาระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการรู้สารสนเทศในปีการศึกษา 2560 โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ในการศึกษารองนี้ในประเด็น สภาพการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการรู้สารสนเทศผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาการรู้สารสนเทศจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 11 แห่ง แห่งละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 11 คน

2. ในประเด็นการรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 3 แห่ง คือ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยราชภัฏอีสานเหนือ 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นตัวแทนกลุ่มตัวอย่างมหาวิทยาลัยราชภัฏอีสานกลาง และ 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เป็นตัวแทนกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยราชภัฏอีสานใต้ ซึ่งทั้ง 3 แห่งนี้เป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคอีสานที่เก่าแก่ ก่อตั้งมายาวนานมากกว่า 50 ปี และมีการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการรู้สารสนเทศ และมีสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์ ทั้งนี้เก็บข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการรู้สารสนเทศ ในภาคเรียนที่ 1/2560 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี จำนวน 58 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 47 คน และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 76 คน รวมทั้งสิ้น 181 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการรู้สารสนเทศ
2. แบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษา จำนวน 30 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ส่งถึงอธิการบดีของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์และนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ส่งจดหมายหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมแบบสอบถามไปยังประธานสาขาวิชาที่จัดให้มีการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศ ไปยังมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในส่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ทำการแจกแบบทดสอบให้ผู้เรียนโดยตรงด้วยตนเอง

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถาม และแบบทดสอบ โดยได้รับเอกสารกลับคืนครบถ้วนทั้งหมดเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อสำรวจสภาพการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศและแบบทดสอบการรู้สารสนเทศที่ได้รับกลับคืนจากการนำไปเก็บข้อมูล มาวิเคราะห์ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยวิธีค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล SPSS for windows

3. วิเคราะห์ข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อสอบจากแบบทดสอบที่มีข้อคำถาม 30 ข้อ คิดจากคะแนนดิบและแปลงค่าให้เป็นร้อยละ และแบ่งระดับค่าคะแนนการรู้สารสนเทศออกเป็น 5 ระดับ ช่วงห่างของค่าคะแนน ได้ 20 และสามารถแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนการรู้สารสนเทศได้ดังนี้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและตีความระดับการรู้สารสนเทศได้ดังนี้

คะแนนร้อยละ	81 – 100	หมายถึง	การรู้สารสนเทศอยู่ในระดับดีมาก
คะแนนร้อยละ	61 – 80	หมายถึง	การรู้สารสนเทศอยู่ในระดับดี
คะแนนร้อยละ	41 – 60	หมายถึง	การรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนร้อยละ	21 – 40	หมายถึง	การรู้สารสนเทศอยู่ในระดับน้อย
คะแนนร้อยละ	0 – 20	หมายถึง	การรู้สารสนเทศอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สภาพการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการรู้สารสนเทศ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 11 แห่ง อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 90) สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ จำนวน 8 คน (ร้อยละ 72.72) เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท จำนวน 10 คน (ร้อยละ 90) มีประสบการณ์ในการสอนในรายวิชาการรู้สารสนเทศ อยู่ในระหว่าง 4 ถึง 6 ปี จำนวน 7 คน (ร้อยละ 63.64)

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 11 แห่ง พบว่า จัดให้มีการเปิดสอนในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 7 แห่ง (ร้อยละ 63.63) ใช้ชื่อรายวิชาการรู้สารสนเทศ จำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 27.28) การกำหนดจำนวนหน่วยกิต พบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 8 แห่ง (ร้อยละ 72.73) กำหนดหน่วยกิต 3 หน่วยกิต และ จำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 27.27) กำหนด 2 หน่วยกิต มหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 11 แห่ง จัดให้รายวิชาดังกล่าวนี้ อยู่ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในกลุ่มมนุษยศาสตร์ จำนวน 5 แห่ง

(ร้อยละ 45.45) ในกลุ่มภาษาและการสื่อสาร จำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 27.28) กลุ่มคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จำนวน 2 แห่ง (ร้อยละ 18.18) และกลุ่มสังคมศาสตร์ จำนวน 1 แห่ง (ร้อยละ 9.09)

มหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้ง 11 แห่ง มีผู้รับผิดชอบในการสอนในรายวิชาการรัฐสารสนเทศ อยู่ระหว่าง 5 – 15 คน ลักษณะของการสอน พบว่า จำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 54.55) แบ่งหัวข้อกันสอน และมีอาจารย์ประจำสอนคนเดียวทั้งรายวิชา จำนวน 5 แห่ง (ร้อยละ 45.45) การกำหนดกลุ่มการสอนมีทั้งการจัดให้นักศึกษาทุกคณะ/สาขาสมากรเรียนรวมกัน จำนวน 7 แห่ง (ร้อยละ 63.64) แยกกลุ่มกันสอน จำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 36.36) เอกสารที่ใช้ประกอบการสอนใช้เอกสารชุดเดียวกันในการสอน จำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 54.54) สื่อที่ใช้ในการสอน ส่วนใหญ่ใช้เอกสารประกอบการสอนในรายวิชาการรัฐสารสนเทศ จำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 54.54) ใช้หนังสือ/บทความ/งานวิจัย ประกอบการสอน จำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 36.37) และใช้ตำราประกอบการสอน จำนวน 1 แห่ง (ร้อยละ 9.09)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชาการรัฐสารสนเทศ สามารถแบ่งค่าคะแนนตามการมอบหมายงานให้นักศึกษา ทำทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 8 แห่ง (ร้อยละ 72.73) กำหนดให้งานเดี่ยวและงานกลุ่ม มีค่าคะแนนเก็บอยู่ที่ ร้อยละ 30 และ ร้อยละ 20 ตามลำดับ การวัดและการประเมินผลในรายวิชา ลักษณะของการออกข้อสอบ อาจารย์ผู้สอนจะออกข้อสอบร่วมกันและใช้ข้อสอบชุดเดียวกัน จำนวน 7 แห่ง (ร้อยละ 63.64) และออกข้อสอบโดยอาจารย์ผู้สอนคนเดียว จำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 36.36)

ตอนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 3 แห่ง ที่เป็นตัวแทนของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 181 คนประกอบไปด้วย นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จำนวน 58 คน (ร้อยละ 32.04) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 47 คน (ร้อยละ 25.97) และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 76 คน (ร้อยละ 41.99)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาเพศหญิง จำนวน 128 คน (ร้อยละ 70.72) นักศึกษาส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 จำนวน 71 คน (ร้อยละ 39.78) รองลงมา เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 66 คน (ร้อยละ 36.46) นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 40 คน (ร้อยละ 22.10) และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 4 คน (ร้อยละ 2.21) ตามลำดับ

ในภาพรวมระดับการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 46.62) เมื่อพิจารณาตามมาตรฐาน พบว่า ระดับการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาทั้ง 5 มาตรฐาน อยู่ในระดับปานกลาง แต่อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาตามค่าคะแนน พบว่า เกือบทุกมาตรฐานมีค่าคะแนนไม่ถึงร้อยละ 50 ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 (ร้อยละ 46.82) มาตรฐานที่ 3 (ร้อยละ 47.99) มาตรฐานที่ 4 (ร้อยละ 46.44) และมาตรฐานที่ 5 (ร้อยละ 41.29) มีเพียงแค่มาตรฐานที่ 2 ที่นักศึกษาสามารถทำแบบทดสอบได้ค่าคะแนนเกินร้อยละ 50 เพียงมาตรฐานเดียว โดยมีค่าคะแนนอยู่ที่ (ร้อยละ 52.58)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มีระดับการรัฐสารสนเทศ โดยอยู่ในระดับ ปานกลาง (ร้อยละ 59.83) เมื่อพิจารณาตามรายด้านแล้ว พบว่า มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดขอบเขตความต้องการสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 53.88) มาตรฐานที่ 2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 64.37) มาตรฐานที่ 3 การประเมินสารสนเทศและแหล่งที่ผลิตสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 60.09) มาตรฐานที่ 4 ด้านการใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 63.44) และ มาตรฐานที่ 5 ด้านการใช้และเข้าถึงสารสนเทศอย่างถูกต้องทางจริยธรรมและกฎหมาย อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.25)

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีระดับการรัฐสารสนเทศอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 38.65) เมื่อพิจารณาตามรายด้านแล้ว พบว่า มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดขอบเขตความต้องการสารสนเทศ อยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 35.10) มาตรฐานที่ 2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 45.39) มาตรฐานที่ 3 การประเมินสารสนเทศและแหล่งที่ผลิตสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ อยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 36.17) มาตรฐานที่ 4 ด้านการใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 38.29) และ มาตรฐานที่ 5 ด้านการใช้และเข้าถึงสารสนเทศอย่างถูกต้องทางจริยธรรมและกฎหมาย อยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 37.76) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีระดับการรัฐสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 41.49) เมื่อพิจารณาตามรายด้านแล้ว พบว่า มาตรฐานที่ 1 ถึง มาตรฐานที่ 3 มีระดับการรัฐสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 47.04), (ร้อยละ 48.02) และ (ร้อยละ 46.05) ตามลำดับ

ส่วนมาตรฐานที่ 4 ด้านการใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และมาตรฐานที่ 5 ด้านการใช้และเข้าถึงสารสนเทศอย่างถูกต้องทางจริยธรรมและกฎหมาย อยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 37.89) และ (ร้อยละ 32.07) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่เป็นตัวแทนของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 แห่ง จำนวน 181 คน ประกอบไปด้วย นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จำนวน 58 คน (ร้อยละ 32.04) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 47 คน (ร้อยละ 25.97) และนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 76 คน (ร้อยละ 41.99)

จากผลการวิจัย เรื่อง การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยขอเสนอการรู้สารสนเทศของนักศึกษาตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของอุดมศึกษา (Association of College and Research Library-ACRL, 2000) ทั้ง 5 มาตรฐาน ประกอบไปด้วย มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดขอบเขตความต้องการสารสนเทศ มาตรฐานที่ 2 เข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มาตรฐานที่ 3 ประเมินสารสนเทศและแหล่งที่ผลิตสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ มาตรฐานที่ 4 ใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และมาตรฐานที่ 5 ใช้และเข้าถึงสารสนเทศอย่างถูกต้องทางจริยธรรมและกฎหมาย มีรายละเอียดดังนี้

ระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งระดับการรู้สารสนเทศดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพิศ บายคายคม (2550) ที่ศึกษา เรื่อง การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา สัจจารีย์ ศิริชัย (2552) ที่ศึกษา เรื่อง การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สว่างวัลย์ ตุกพิมาย สารณี วรรณตรง และ สุภาสินี วิเชียร (2555) ที่ศึกษาเรื่อง การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, Hepworth (1999) ที่ศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยา (NTU) ประเทศสิงคโปร์

แต่ผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากผลการวิจัยของ กมลรัตน์ สุขมาก (2547) ที่ศึกษา เรื่อง การรู้สารสนเทศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1, สุดาวดี ศรีสุดตา (2549) ที่ศึกษา เรื่อง การรู้สารสนเทศของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, Brown & Krumholz (2002) ที่ศึกษาเรื่องการบูรณาการการรู้สารสนเทศในวิชาวิทยาศาสตร์ และนันทนา เดชเกิด (2559) ที่ศึกษา เรื่อง การรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ที่พบว่าระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนงานวิจัยของ มยุรี ยิวาลาศ (2551) ที่ศึกษาเรื่องระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยพายัพ และ สุพิศ ศิริรัตน์ (2554) ที่ศึกษาเรื่องการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ผลการวิจัยพบว่า การรู้สารสนเทศของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย

เมื่อพิจารณาตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 5 มาตรฐาน สรุปได้ดังนี้คือ มาตรฐานที่ 1 ถึง มาตรฐานที่ 5 มีระดับการรู้สารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง ทุกมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุพิศ ศิริรัตน์ (2554) และสัจจารีย์ ศิริชัย (2552) แต่แตกต่างจากผลงานวิจัยของ กมลรัตน์ สุขมาก (2547) และ สุดาวดี ศรีสุดตา (2549) ที่ระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาเมื่อพิจารณารายมาตรฐาน พบว่า ในมาตรฐานที่ 1, 3, 4 และ มาตรฐานที่ 5 อยู่ในระดับมาก ส่วนมาตรฐานที่ 2 อยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนงานวิจัยของ Hepworth (1999) และงานวิจัยของ สว่างวัลย์ ตุกพิมาย สารณี วรรณตรง และ สุภาสินี วิเชียร (2555) ที่พบว่าระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่ 1, 3, 4 และ มาตรฐานที่ 5 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนมาตรฐานที่ 2 อยู่ในระดับน้อย ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ Brown & Krumholz (2002) ที่พบว่า ระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่ 3 ถึงมาตรฐานที่ 5 อยู่ในระดับมาก ส่วนมาตรฐานที่ 1 และ มาตรฐานที่ 2 อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อคณะที่เปิดสอนในรายวิชาการรู้สารสนเทศ

1.1 จากผลการศึกษาระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในภาพรวม และรายมาตรฐาน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาตามค่าคะแนน พบว่า เกือบทุกมาตรฐาน มีค่าคะแนนไม่ถึงร้อยละ 50 ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 (ร้อยละ 46.82) มาตรฐานที่ 3 (ร้อยละ 47.99) มาตรฐานที่ 4 (ร้อยละ 46.44) และ มาตรฐานที่ 5 (ร้อยละ 41.29) มีเพียงแค่มาตรฐานที่ 2 ที่นักศึกษาสามารถทำแบบทดสอบได้ค่าคะแนนเกินร้อยละ 50 เพียงมาตรฐานเดียว โดยมีค่าคะแนนอยู่ที่ (ร้อยละ 52.58) ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการรู้สารสนเทศ

ควรจัดให้นักศึกษามีการฝึกปฏิบัติในรายวิชาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในมาตรฐานที่ 5 การใช้และการเข้าถึงสารสนเทศ อย่างถูกต้องทางจริยธรรมและกฎหมาย

1.2 พิจารณาให้บรรณารักษ์ ห้องสมุดคณะ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย มีส่วนร่วมในการสอนและการฝึกปฏิบัติจริงในรายวิชาการรู้สารสนเทศ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของบรรณารักษ์ในห้องสมุดในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย

2.2 ศึกษาสภาพแวดล้อมและ แหล่งเรียนรู้ในมหาวิทยาลัย ที่เอื้อต่อสภาพการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กมลรัตน์ สุขมาก. (2547). *การรู้สารสนเทศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เจมส์ เบลล์ และ รอน แบริน (บรรณาธิการ). (2554). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. แปลจาก 21st Century Skills : Rethinking How Students Learn*. แปลโดย วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์. กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์ส.

นันทนา เดชเกิด. (2559). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*. สุราษฎร์ธานี: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสุราษฎร์ธานี.

มยุรี ยาวิลาศ. (2553). *ระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยพายัพ*. รายงานการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2540). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

_____. (2545). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

_____. (2550). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

_____. (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

_____. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สังวาลย์ ตูพิมาย สารณี วรรณตรง และ สุภาสินี วิเชียร. (2555). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

สังจรรย์ ศิริชัย. (2552). *การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ*. วิทยานิพนธ์ ป.ด. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุดาวดี ศรีสุดตา. (2549). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุพิศ บายคายน. (2550). *การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุพิศ ศิริรัตน์. (2554). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

American Library Association (ALA), Association for College and Research Libraries (ACRL). (2000). *Information Literacy Competency Standards for Higher Education 2000*. The University of Arizona Libraries.

Brown, C., & Krumholz, L. R. (2002). Integrating information literacy into the science curriculum. *College & Research Libraries*, 63(2), 111 - 123.

Hepworth, Mark. (1999). *A Study of Undergraduate Information Literacy and Skills : The Inclusion Of Information Literacy and Skills in the Undergraduate Curriculum*.

from <http://www.ifla.org/IV/ifla65/papers/107-124e.htm>. 26 December 2005.